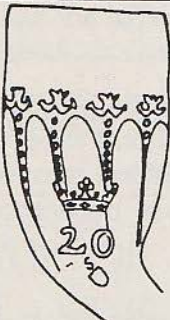
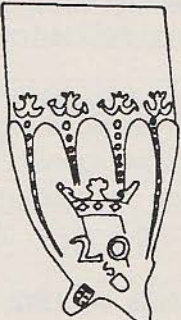

MODIEUZE AANPASSINGEN AAN GOUDSE MALLEN

door Jan van Oostveen

Tot op heden is binnen het kleipijpenonderzoek weinig aandacht besteedt aan kleipijpen die afkomstig zijn uit één en dezelfde mal. De enige mij bekende publicatie handelt over een Goudse mal die later door de Alphense pijpenmaker Philip Hoogenboom is gebruikt. (*zie literatuur*)

In mijn collectie bevinden zich ook enkele exemplaren waarvan het zeker is dat deze uit dezelfde en in de loop van de tijd gewijzigde Goudse mal, afkomstig zijn. Het eerste voorbeeld betreft een lobbenpijp. Op de linkerzijde van de kleipijp is in reliëf het merk de gekroonde 20 aangebracht. Onder het merk de gekroonde 20 is een wapenschild met hierboven de letter S aangebracht. Een kleipijp die werd gevonden in De Kwakel is op een later tijdstip in dezelfde mal gemaakt. De mal is dan aangepast door er een ruimte voor een hiel in uit te sparen. Op deze hiel is tevens het Goudse wapenschild aangebracht.

Afbeelding 1		
1a.	T399	07848
1b.	Diemen, oppervlaktevondst	De Kwakel, oppervlaktevondst
2a.	Rondbodem	Trechter
2b.	Lobbenpijp; 20 gekroond / -	Lobbenpijp; 20 gekroond / -
2c.	Wapenschild + S / -	Gouds wapenschild + wapenschild + S / -
2d.	-	-
2e.	Ongeglasd	Ongeglasd
2f.	Gebotterd	Gebotterd
2g.	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening
2h.		
3a.		
3b.	Ongeglasd	Ongeglasd
3c.		
4.	1750-1790	1750-1790
5.	Gouda	Gouda
6.	Willem van Elst	Willem van Elst
7.		
		

Naast het voorbeeld met de gekroonde 20 als zijmerk is er ook een soortgelijk voorbeeld bekend met het zijmerk de gekroonde 24.

De oudste kleipijpen die afkomstig zijn uit deze mal zijn rondbodempijpen. Vooral nog is dit de enige mij bekende rondbodempijp met een cijfermerk als zijmerk. Gezien de positie van het bijmerk, namelijk onder de gekroonde 24 wordt aangenomen dat de tweede in Nes aan de Amstel gevonden kleipijp van later datum moet zijn dan de rondbodempijp.

Afbeelding 2			
1a.	07813	01953	
1b.	Amstelveen, Bovenkerkerweg, opp. vlaktevonst		
2a.	Rondbodem	Trechter	
2b.	24 gekroond / -	24 gekroond / -	
2c.	Gouds wapenschild + S / Gouda wapenschild + S	Gouds wapenschild + S / Gouda wapenschild + S	
2d.	-	-	
2e.	Ongeglasd	Ongeglasd	
2f.	Gebotterd	Gebotterd	
2g.	Gehele radering rondom ketelopening	Gehele radering rondom ketelopening	
2h.			
3a.			
3b.	Ongeglasd	Ongeglasd	
3c.			
4.	1740-1770	17490-1770	
5.	Gouda	Gouda	
6.	Huijbert Lordjier	Huijbert Lordjier	
7.			

Uit deze voorbeelden kunnen we opmaken dat de pijpenmaker zijn mal in de loop van de tijd aanpaste. Het rondbodemmodel moet uit de mode zijn geraakt en vervolgens heeft men de mal aangepast door een sparing voor een hiel aan te brengen. Een bewijs dat deze pijpenmakers de laatste mode volgden.

Literatuur: Faas, K., 1992. Een Alphense pijp uit Goudse mal. In: *Pijpelogische Kring Nederland*, 15de jaargang, nummer 57, p. 418-420.